

MATERIAŁY JERZEGO WISZNIEWSKIEGO
(1908 – 1944)
(III-70)

Jerzy Wiszniewski urodził się 22 października 1908 r. w Siedlcach w rodzinie lekarza Eugeniusza Wiszniewskiego i Janiny z domu Michałowskiej. Ojciec był naczelnym lekarzem Szpitala Miejskiego w Siedlcach i senatorem II RP.

Jerzy Wiszniewski ukończył I Gimnazjum Podlaskie (później przemianowane na Gimnazjum Przyrodnicze im. Hetmana Stanisława Żółkiewskiego), które ukończył w 1924 r. W tym samym roku rozpoczął studia na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Warszawskiego. W 1929 r. uzyskał tytuł zoologa – limnologa oraz złożył państwowy egzamin dla nauczycieli szkół średnich. Następnie odbył roczną służbę w Szkole Podchorążych Łączności.

W latach 1930 - 1935 pracował w Stacji Hydrobiologicznej nad jez. Wigry.

W 1932 r. otrzymał doktorat w dziedzinie zoologii za rozprawę dotyczącą wrotków występujących w okolicach Warszawy.

W 1935 r. rozpoczął pracę w Katedrze Zoologii Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.

W 1936 r. uzyskał tytuł doktora habilitowanego i powierzono mu stanowisku docenta na Uniwersytecie Warszawskim. W 1937 r. został wybrany na organizatora, a później kierownika Stacji Hydrobiologicznej w Pińsku.

W 1939 r. jako podporucznik rezerwy brał udział w kampanii wrześniowej. W październiku 1939 r. wrócił do Pińska, by nadal pracować w Stacji. Kiedy w 1940 r. dowiedział się, że jest poszukiwany przez NKWD, uciekł do Lwowa. Tam pracował jako woźny na Politechnice Lwowskiej. Po wkroczeniu hitlerowców do Lwowa, powrócił znów do Pińska, by zająć się pracą naukową. Gdy krąg aresztowań zaczął zacieśniać się wokół jego osoby, wyjechał w czerwcu 1944 r. wraz z rodziną do Warszawy.

W Warszawie wstąpił do AK (pseudonim „Poleski”) i rozpoczął wykłady na Tajnym Uniwersytecie Warszawskim. Walczył w powstaniu warszawskim w Oddziale „Bakecył” (Sanitariat Okręgu Warszawskiego AK), grupa „Północ”, zgrupowanie „Róg”, batalion NOW-AK „Gustaw”. Zginął 26 sierpnia 1944 r. pod gruzami kamienicy przy ul. Kilińskiego 1/3. Jego ciała nigdy nie odnaleziono.

Dorobek naukowy Jerzego Wiszniewskiego obejmuje ponad czterdzieści prac naukowych z zakresu limnologii. Specjalizował się w faunie wrotków. Odkrył nowe gatunki, opracował syntezę fauny wrotków występujących na terenie Polski oraz dokonał charakterystyki limnologicznej i rybackiej Polesia.

Był autorem szeregu prac naukowych, w tym fundamentalnego dzieła *Fauna wrotków Polski* (1933), *Recherches ecologiques sur le psammon* (1934) oraz wielu artykułów publikowanych w naukowej prasie polskiej i zagranicznej.

W 1937 r. zawarł związek małżeński z Aleksandrą. Małżeństwo miało córkę Ewę.

Prace porządkowo-inwentaryzacyjne przeprowadzone zostały w 2019 r. przez Anitę Chodkowską ich wynikiem jest inwentarz warsztatowy. Rozmiar zespołu wynosi 0,80 m.b. Spuścizna zawiera materiały z lat 1937 -1944. Została podzielona na dwie grupy zgodnie z metodami porządkowania przyjętymi w Polskiej Akademii Nauk – Archiwum w Warszawie.

Grupa I, licząca 7 jednostek z lat 1943 – 1944 zawiera opracowania i artykuły autora spuścizny.

Grupa II, składająca się z materiałów z lat 1937 – 1938 i licząca 1 jednostkę, zawiera sprawozdania z działalności Poleskiej Stacji Biologicznej w Pińsku.

W PAN Archiwum w Warszawie spuścizna otrzymała sygnaturę III -70. Inwentarz liczy 8 jednostek archiwalnych. W bazie szukajwarchiwach ma nr 192.

Źródła i bibliografia

1. <https://www.1944.pl/powstancze-biogramy/jerzy-wiszniewski,48792.html>
2. [https://pl.wikipedia.org/wiki/Jerzy_Wiszniewski_\(hydrobiolog\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Jerzy_Wiszniewski_(hydrobiolog))

INWENTARZ WARSZTATOWY

I. PRACE TWÓRCY SPUŚCIZNY

2. *Zarys ogólnej charakterystyki limnologicznej i rybackiej Polesia*
Opracowanie
1943, rkp., l., k.
1. *Materiaux relatifs a la nomenclature et la bibliographie des Rotiferes*
Opracowanie
1944, masz., j. franc., opr., k.
5. *Materiały do nomenklatury i bibliografii wrostków. Część 4*
Opracowanie
B.d., rkp., l., k.
3. *Notes sur le psammon VII. Les Rotiferes psammiques des environs de Lwów*
Remarques relatives aux recherches recentes sur le psammon d'eaux duces
Artykuły
B.d., rkp., masz., l., k.
6. *Notatki o psammonie. VI. Wrotki psammonowe Prypeci w okolicach Pińska*
"O wrotkach - komensalach niektórych skorupiaków"
"Uwagi w sprawie typologii jezior polskich"
"Nowy wirek ze skrzela *gammarus ischnus* z Wisły"
Artykuły
B.d., rkp., masz., l., k.
4. *Sur un Rotifere, parasite des carpes*
Jezioro Wołoso i jego reliktowa fauna
Zygmunt Koźmiński (necrologie)
Jerzy Wiszniewski. Materiały autobiograficzne
Artykuły, spis prac, rysunki
B.d., rkp., masz., l., k.
7. *Materiały autobiograficzne*
Artykuł, notatki naukowe
B.d., rkp., masz., l., k.

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI

8. Poleska Stacja Biologiczna w Pińsku
Sprawozdanie za okres 1.09.1937 - 31.10.1938, pisma w sprawie organizacji Stacji i jej potrzeb, zarys harmonogramu prac
1937-1938, masz., l., k.